

ఇస్లామీయ సంస్కృతి విద్యాజ్ఞానాలు

అల్లాహ్ దివ్యభూర్తాన్ లో అవతరింపజేసిన మొట్టమొదటి వాక్యం విద్యాజ్ఞానాల ప్రాముఖ్యాన్ని చాటి చెప్పింది. అల్లాహ్ ఇలా సెలవిచ్చడుం

﴿أَفْرَا إِيَّا سِرِّ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ١ ﴾ حَلَقَ الْإِنْسَنَ مِنْ عَاقِ ٢ ﴾ أَفْرَا وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ٣ ﴾ الَّذِي عَلِمَ بِالْقَلْمَرِ ٤ ﴾ عَلَمَ ٥ ﴾ إِلَيْهِ مَا لَمْ يَعْلَمْ ٦ ﴾ الْعَلَقُ: ١ - ٥ ﴾

అనువాదం:

“బీ ప్రవక్తా (పరించు సర్వాన్ని సృష్టించిన నీ ప్రభువు పేరుతో. ఆయన పేరుకుపోయిన నెత్తుటి ముద్దతో మానవుళ్ళి సృజించాడు. పరించు: నీ ప్రభువు పరమదయాళువు. ఆయన కలం ద్వారా జ్ఞానం సేర్వాడు, మనిషి ఎరుగని జ్ఞానాన్ని అతనికి పుసాదించాడు.” (అలఫ్: 1-5)

ఇదేవిధంగా, అల్లాహ్ జ్ఞానసంపన్నుల హోదాగౌరవాలు పెంచాడు. అల్లాహ్ ఇలా సెలవిచ్చడు:

﴿يَرْفَعُ اللَّهُ أَلَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ ١١ ﴾ المجادلة: 11

అనువాదం:

“మీలో విశ్వసించిన వారికి, జ్ఞానం పుసాదించబడిన వారికి అల్లాహ్ ఉన్నత స్థానాలు పుసాదిస్తాడుమీరు చేసేదంతా అల్లాహ్ కు తెలుసు .” (ముజ్హాదిలా: 11)

ప్రవక్త ముహమ్మద్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ విద్యాజ్ఞానాలు పౌందడం ఎంత ముఖ్యమో చెప్పడానికి ఇలా అన్నారు:

«مَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَلْتَمِسُ فِيهِ عِلْمًا سَهَّلَ اللَّهُ لَهُ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ»

అనువాదం:

“విద్యాజ్ఞానాలు పౌందడానికి మనిషి ఏ మార్గాన పయనిస్తాడో అతని కోసం అల్లాహ్ తన అనుగ్రహంతో స్వర్గ మార్గం సుగమం చేస్తాడు.” (బుఖారీ, అబూదావూద్, తిర్కుజి, ఇబ్రహిమాజ)

ప్రవక్త ముహమ్మద్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ ఇంకా ఇలా అన్నారు:

«طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ»

అనువాదం:

“విద్యాజ్ఞానాలు పౌందడం ప్రతి మనిషిమ్ పై తప్పనిసరి విధి.” (ఇబ్రహిమాజ)

బద్ధ యుద్ధంలో ఒహుదైవారాధకులు యుద్ధభైదీలుగా చిక్కారు. అలా యుద్ధభైదీలుగా వచ్చిన వారు ప్రతి ఒక్క బైదీ పదిమంది ముస్లిములకు చదవడం రాయడం నేర్చ పరతుపై వారికి పువక్క స్వచ్ఛనిచ్చారు. ముస్లిములు ప్రతికాలంలోను విద్యాజ్ఞానాలు సముప్స్తించడానికి ప్రాముఖ్యం ఇచ్చారు. అందువల్లనే ఒక మహోన్నతమైన సాంస్కృతిక వారసత్వాన్ని మనకోసం వదిలారు. సంస్కృతి నాగరికతలకు సంబంధించిన ప్రతి రంగంలోను వారి ప్రాబల్యం, వారి గొప్పదనం మనకు తెలుస్తుంది. జ్ఞానార్థనకు ఇస్లామ్ కొన్ని మార్గాలు సూచించింది. అవి:

ముస్లిములు:

ముస్లిములకు విద్యాజ్ఞానాల దీపం వెలిగించిన మొట్టమొదటి పారశాల ముస్లిము. పువక్క ముహమ్మద్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లామ్ మదీనా వలస వచ్చిన తర్వాత మొదట చేసిన పని ముస్లిము నిర్మాణం. దీన్ని బట్టి ముస్లిముల సామాజిక జీవితంలో ముస్లిము ప్రాముఖ్యాన్ని గుర్తించవచ్చు. ముస్లిముల సంస్కృతి నాగరికతలను నిర్మించి, మహోన్నత దశకు తీసుకెళ్ళడంలో మొటమొదటి పాత్ర పోషించింది ముస్లిము. ముస్లిము ముస్లిములకు సమావేశస్తులం. వారు ముస్లిములో సమావేశమై ధార్మిక, ప్రాపంచిక వ్యవహారాల గురించి మాట్లాడుకుంటారు. ముస్లిములో దైవనామస్కరణ జరుగుతుంది. చిన్న పెద్ద ముస్లిములందరూ ముస్లిములో దివ్యభుర్తాన్ జ్ఞానం పొందుతారు. ఇస్లామీయ బోధనల గురించి తెలుసుకుంటారు.

ముస్లిము సంస్కృతి నాగరికతల నిర్మాణ ప్రగతి వికాసాల్లో కీలకపాత్ర పోషించిన ముస్లిములేవంటే, మక్కాలో ముస్లిదె హరామ్, మదీనాలో ముస్లిదె నబవి, పలస్తీనాలో ముస్లిదె అక్కా, డెమస్క్రెన్ లో ముస్లిదె అమవి, ఈజిష్ట్రులో ముస్లిదె ఉమ్యా బిన్ ఆస్, ముస్లిదె అజహార్, ట్యూనిపియాలో ముస్లిదె జ్యోర్యాన్ ముఖ్యమైనవి. ఇవి కాక ఇంకా అనేక ముస్లిములు అనుపమాన సేవలందించాయి. ముస్లిముల సంస్కృతి నాగరికతల బౌన్నత్యాన్ని పెంపొందించాయి. ముస్లిముల్లో అనేక తరాలకు విద్యాశిక్షణలు అందించాయి. సంస్కృతి నాగరికతల ప్రగతి వికాసాల్లో ముస్లిములు కీలకపాత్ర పోషించాయని దీన్ని బట్టి తెలుస్తోంది.

పారశాలలు (మకాతిట్):

చదవడం, రాయడం నేర్చ, దివ్యభుర్తాన్ బోధించే విద్యాలయాలు. దివ్యభుర్తాన్ జ్ఞానసంపన్నులైన అధ్యాపకులు ఈ మకాతిట్ లలో ఉండేవారు. పిల్లల విద్యాశిక్షణల బాధ్యతను వాళ్ళు నిర్విఠించేవారు. ప్రజల జనాభా పెరిగిన తర్వాత ముస్లిముల్లో

విద్యాశికణలకు స్థలం సరిపోని పరిస్థితుల్లో మకాతిట్ లు వెలిసాయి. ముస్లిమ్ ప్రపంచం నిండా ఇవి విస్తరించాయి. మకాతిట్ ల వల్ల విద్యాశికణలకు మంచి ప్రోత్సహం లభించింది.

లైబ్రరీలు:

ముస్లిమ్ పాలకులు విభిన్న జ్ఞానక్షేత్రాలకు సంబంధించి ఉపయుక్తమైన గ్రంథాలతో అనేక గ్రంథాలయాలు స్థాపించారు. బగ్గాద్, డెమస్కున్, క్రైస్తుల్లో ప్రముఖ లైబ్రరీలు వెలిశాయి. ఈ లైబ్రరీల్లో ఇస్లామియ విద్యాజ్ఞానాలకు సంబంధించిన అన్ని విధాల పుస్తకాలు పెద్ద సంఖ్యలో ఉండేవి. ఈ లైబ్రరీల్లో అత్యంత ఏరుపుతిష్ఠలు పోందిన లైబ్రరీ “దారె హిక్కుట్”. ఫాతిమీ ఖలీఫాల కాలంలో ఖలీఫా అముల్లా హి.శ.395లో ఈ లైబ్రరీ స్థాపించాడు. పెద్ద సంఖ్యలో పుస్తకాలు ఈ లైబ్రరీలో ఉండేవి. ఈ లైబ్రరీలో అనేక గదులుండేవి. కొన్ని గదుల్లో విద్యాబోధన కూడా జరిగేది. కొన్ని గదుల్లో అధ్యయనం జరిగేది. ప్రతి గది అద్భుతమైన నగిఁ పనితో అలంకరించబడింది. పారకులు, విద్యార్థులకు సేవలందించడానికి నౌకర్లు ఉండేవారు. పుస్తకాల జాబితా ఉండేది. విద్యార్థులు తేలిగూ కావలసిన పుస్తకం పోందే సదుపాయం ఉండేది. పుస్తకాలను ఒక కమపద్ధతిలో ఉంచడం జరిగేది.

మదరసాలు:

మదరసాలు అసంఖ్యకంగా ఉన్నాయి. ఇందులో కొన్ని మదరసాలు కేవలం పాలకులకు, వారి సంతానానికి మాత్రమే ప్రత్యేకించినవి. నాయకత్వ శికణనిచ్చి తీర్చిదిద్దేవిగా ఉండేవి. కొన్ని మదరసాలు సాధారణ ప్రజలందరికోసం ఉద్దేశించినవి. వాటిలో ముస్లిము పిల్లలకు వివిధ శాస్త్రాల్లో విద్యాశికణల సదుపాయం ఉండేది.

అనేకమంది పాలకులు తమ కాలాల్లో గొప్ప గొప్ప మదరసాలు స్థాపించారు. బగ్గాద్, అస్సుఫ్సాన్, బస్రా, మోసుల్ వద్దురా ప్రాంతాల్లో ఈ మదరసాలు ఉండేవి. అన్నింటికన్నా ముఖ్యమైన మదరస నూరుద్దిన్ మహార్థ జంగి స్థాపించిన మదరస. ఇది డెమస్కున్ లో ఉంది. దీనిని మదరసా నూరియా అని కూడా పిలుస్తారు. హి.శ. 563లో ఈ మదరస నిర్మాణం ప్రారంభమైంది. మదరసా విస్తరించాలా ఎక్కువ. ఇందులో క్లాస్ రూములు, ముస్లిములు, అధ్యాపకుల గదులు ఉండేవి. మదరసా నిర్మాపకుల నివాసాలు కూడా ఉండేవి. స్కూలులు గదులు, టాయిలేట్ సదుపాయాలు ఉండేవి. చాలా అందమైన డిజ్యూనులో కట్టిన సుందర భవనాలు. అత్యంత విద్యా ప్రమాణాలకు పరిన్నికగన్న విద్యాలయం ఇది.

ఈ మదరసాల నుంచి గొప్ప గొప్ప ఉలమాలు తయారయ్యారు. విద్యార్థుల సైపుణ్యాన్ని, ప్రతిభా పాటవాలను తెలుసుకోడానికి పరీక్షల వ్యవస్థ ఉండేది. వారి ప్రతిభా పాటవాలను దృష్టిలో ఉంచుకుని వారి శిక్షణ కొనసాగేది. విద్యార్థులు, అధ్యాపకులకు మధ్య పటిష్టమైన సంబంధాలు ఉండేవి. విద్యార్థులకు, ముఖ్యంగా ప్రతిభకలిగిన విద్యార్థులను ప్రోత్సహించడానికి స్కూలర్ పిప్పులు ఇతర సదుపాయాలు కూడా ఉండేవి. కీడల ఏర్పాట్లు ఉండేవి. వినోదానికి ఏర్పాట్లు ఉండేవి. వివిధ ప్రాంతాల పర్యటనలు చేయించేవారు. విద్యార్థుల శారీరక, మానసిక ఎదుగుదలకు కావలసిన వాతావరణం ఉండేది. బాలికల విద్యాభోధనకు కూడా ప్రత్యేక ఏర్పాట్లు ఉండేవి. మగసిల్లలకు ఎలా విద్యాభోధన జరిగేదో అలాగే ఆడసిల్లలకు కూడా విద్యాభోధన జరిగేది.

* * *